

Podcast Turbogesprekken: van vraag naar oplossing

ELIEN DANCKAERTS: Welkom in onze gezellige studio hier in Leuven. Ik ben Elien, bedrijfsadviseur bij VLAIO en helemaal gebeten door circulaire economie. Maar ik zit hier niet alleen vandaag, ik heb ook mijn collega Cédric mee uitgenodigd.

CEDRIC DHAENE: Klopt helemaal, Elien. Ik was heel blij met de uitnodiging, want we hebben de laatste weken eigenlijk wel heel veel interessante dingen gezien, ook gehoord en dus ook wel bijgeleerd. Nu ga je waarschijnlijk vragen van, waar hebben we dat gezien? Dat was tijdens de vorige editie van het turbogesprek. We hebben die een paar weken terug georganiseerd, specifiek voor bedrijven in de voedingsindustrie. Het zou heel egoïstisch zijn om al die inzichten voor onszelf te houden, dus daarom maken we er een podcast over.

ELIEN DANCKAERTS: Klinkt heel interessant, maar misschien moeten we eerst starten met eens toe te lichten, wat zijn nu juist die turbogesprekken en wat willen we daarmee bereiken?

CEDRIC DHAENE: Turbogesprekken, dus je bent ondernemer, hebt een bepaalde ambitie om te gaan groeien, duurzamer te worden, of gewoon te gaan innoveren. We weten dat innovatie meestal geen walk in the park is, dus het komt gepaard met heel wat uitdagingen. En met die uitdagingen, daar gaat het eigenlijk over bij de turbogesprekken.

ELIEN DANCKAERTS: Hoe gaat dat dan concreet in zijn werk?

CEDRIC DHAENE: Als bedrijf, je schrijft jezelf in en geeft een korte beschrijving van je bedrijf en je vraag. En dan gaan wij eigenlijk aan de slag. We zoeken op basis van die vraag over heel Vlaanderen een panel van experts samen, die samen eigenlijk de juiste expertise hebben om jou als onderneming vooruit te helpen of te inspireren. Dat zijn mensen van kennisinstellingen, onderzoeksinstellingen, met ervaring in de industrie. Het gesprek zelf is een interactie van een vijftigtal minuutjes, waar dat je eigenlijk van die verschillende invalshoeken wat inspiratie krijgt en ook wat antwoorden krijgt. Uiteraard, om het helemaal compleet te maken, maken we zelf dan nog een kort verslag met een zicht op de meest essentiële informatie. En ook zowat de volgende stappen dat je kan nemen, dus we proberen echt wel te ontzorgen op dat vlak.

ELIEN DANCKAERTS: Wat vinden die ondernemers daar dan net zo nuttig aan? Wat is er zo waardevol aan zo'n gesprek?

CEDRIC DHAENE: Dus de feedback dat we krijgen van de deelnemers is vaak dat het superwaardevol is om die verschillende invalshoeken te kunnen ervaren. En op die manier, dat ze toch wel een beetje uit hun eigen bubbel kunnen komen dat je als onderneming soms wel in zit. We willen die gesprekken ook wel zo relevant mogelijk

maken voor alle partijen en daarom organiseren we die gesprekken ook rond een bepaald thema.

ELIEN DANCKAERTS: Dat klopt. We hebben bijvoorbeeld in de afgelopen maanden twee thematische reeksen opgezet, allebei wel rond circulariteit. Eentje daarvan ging rond duurzame voedingsverpakkingen en een andere ging specifiek over de valorisatie van nevenstromen en de reductie van voedselverliezen. Nu, we hebben bewust die topics gekozen, omdat we daar vandaag heel veel vragen over krijgen vanuit de industrie zelf. Dat komt onder andere ook wel, omdat de EU meer en meer het doel heeft vastgelegd om voedselverspilling tegen 2030 een pak gaan te verminderen. En dat is toch iets wat we zien, iets waar heel wat bedrijven en ondernemers mee worstelen, van hoe kunnen we nu aan die strenger wordende wetgeving beantwoorden? Hetzelfde geldt eigenlijk voor verpakkingen, ook daar verandert en verstrengt de wetgeving. Dat komt onder meer door de nieuwe Europese Packaging and Packaging Waste Regulation, die inzet op minder verpakkingsafval enerzijds, maar ook op meer hergebruik en recycleerbaarheid. En dat zet bedrijven ook aan om hun verpakkingsstrategie eigenlijk grondig te gaan herbekijken. Maar daar stopt het niet voor ons. We hebben het nu gehad over de turbogesprekken die specifiek op de voedingsindustrie waren gefocust, maar we zijn ondertussen vanuit team bedrijfstrajecten ook heel veel bezig met een volledige jaarplanning eigenlijk rond nog andere topics en thema's. Denk aan digitalisering in de bouw, of specifieke vraagstukken in de textielindustrie. Zo gaan we eigenlijk voor heel wat verschillende sectoren die specifieke turbogesprekken inplannen.

CEDRIC DHAENE: We zien ook nog steeds dat heel veel ondernemers willen inzetten op duurzaamheid en circulariteit, maar die ervaren wel wat drempels. Ze weten niet altijd hoe, ge zit met heel veel randvoorwaarden, zoals ook de verpakking is superbelangrijk voor de aantrekkelijkheid van je product en vooral ook voor hoe het verkoopt. En een vraag die eigenlijk wel altijd terugkomt, is hoe blijf ik competitief en duurzamer zonder in te boeten op kwaliteit of haalbaarheid? Dat is vaak wel de kern waarrond alle vragen die we binnenkrijgen ook draaien. Daar moeten we toch soms wel een beetje opboksen ook tegen het beeld dat investeren in duurzaamheid en ook toch vooral in circulariteit vooral gezien wordt als kostenpost. Op korte termijn is dat vaak een investering en die ruimte moet daar dan ook zijn, om die investering te doen. Maar de ervaring leert ons nochtans dat bedrijven die circulair beginnen te werken of al werken, dat die het vaak ook beter doen op de lange termijn. Dat is ook vaak net een deel van de sessies, om net dat model te vinden dat past in de strategie en ook de waarden van de onderneming. En zo op lange termijn ook en dus ook in essentie duurzaam, te kunnen blijven bestaan en ook te kunnen gaan groeien.

ELIEN DANCKAERTS: Kunt ge daar misschien ook een voorbeeldje van geven?

CEDRIC DHAENE: Ja, misschien wel. Een voorbeeld van een gesprek dat mij wel is bijgebleven, is rond het gebruik van papieren en kartonnen voedselverpakking. Een grote

onderneming die wilde inzetten op milieu, gezondheid, klimaat, lokale productie en dergelijke. Concreet, het gebruik van papier en karton, we kennen het allemaal in de supermarkt, de plastic zakjes zijn verdwenen. En heel veel merken zetten ook in op kartonnen verpakkingen of hybrides. Dat is vooral dan zaken die vers moeten blijven, dus groenten, kaas, zuivelproducten, heel veel vleesverpakkingen en dergelijke.

ELIEN DANCKAERTS: Die kartonnen verpakkingen, dat is iets wat inderdaad vandaag de dag wel heel hard in de media ook komt. En wordt vaak gepercipieerd door de consument als de duurzame optie, maar is dat ook effectief zo? Is het zo'n zwart-witverhaal volgens u?

CEDRIC DHAENE: Het hangt ervan af, omdat je natuurlijk met een combinatieverpakking zit, waarbij dat je karton en kunststof gaat gebruiken. Beide materialen hebben eigen voordelen. Dus karton is stevig, ziet er goed uit, dus de perceptie van duurzaamheid heeft het ook mee. Kan ook mooi gaan branden en dergelijke. Maar de kunststoffen heb je uiteindelijk ook nodig voor uw houdbaarheid en uw hygiëne. Maar we zien dat bij zo'n hybride verpakking het probleem vooral ligt in het feit wat er na het gebruik gebeurt. Om eigenlijk het voordeel te kunnen hebben van zowel het karton als van de kunststoffen, moeten we die beide afzonderlijk ingezameld en gerecycleerd worden. En we zien vandaag dat dat eigenlijk niet of nauwelijks gebeurt. Dus om de ecologische impact te realiseren, is de voorwaarde dat je wel iets verwacht van de consument. En als dat dan niet gebeurt, krijg je heel veel problemen in de recycling achteraf en eigenlijk komt er dan een negatievere impact dan als je puur met karton of plastic gaat werken.

ELIEN DANCKAERTS: Wat zijn dan de mogelijke pistes die voor het bedrijf naar voren zijn gekomen?

CEDRIC DHAENE: Goede vraag, dat zijn er eigenlijk een drietal. Eerste piste is eigenlijk terug 100 procent naar een plastic verpakking. Met het gevaar dan dat de consument dat gaat zien als een meer vervuilende keuze en dat je ook minder mogelijkheden hebt naar branding, naar merkidentiteit ook. Dat is één optie. De tweede optie is net meer karton gaan gebruiken en zorgen dat het karton ook de eigenschap heeft van de houdbaarheid en de barrière en dergelijke. Maar daar is wel een ontwikkeling mee gepaard ook, die op dit moment misschien nog niet ver genoeg staat, dat kan ook een actiepoint zijn. Of een derde optie, een meer ambitieuze optie, maar ook één met heel veel voordelen en zegt te gaan kijken naar een herbruikbare verpakking. Met ook een hele logistieke keten eraan gekoppeld om eens uiteindelijk de impact te gaan verminderen met heel kwalitatieve materialen.

ELIEN DANCKAERTS: Wat ik heb onthouden uit de gesprekken, is dat bedrijven eigenlijk het potentieel van hun nevenstromen vaak onderschatten. Ze zien die nevenstromen vaak als een last of zelfs als een kost. En dat terwijl valorisatie van die stromen net tot nieuwe kansen en inkomsten kan leiden. Een mooi voorbeeldje is er eentje uit de industriële bakkerijsector. Denk dan aan onverkochte broden, snijresten, kruimels,

deegoverschotten ook. Vandaag de dag gaan die vaak naar veevoeder, maar we zien natuurlijk met de trends die er zijn vandaag een dalende vleesconsumptie en dus ook een krimpende veestapel. Dat betekent dat die klassieke afzetmarkt voor die nevenstromen vandaag onder druk komen te staan. Heel veel bedrijven zien dat als een probleem, omdat ze op die manier geen afzet meer hebben voor die nevenstromen, maar eigenlijk kunnen ze dat ook gaan zien als een opportuniteit, als een kans. Want die reststromen die kunnen ook verwerkt worden tot andere eindtoepassingen. Wat kan dat zoal zijn? Wel, die reststromen zijn vaak rijk aan suikers, aan zetmeel en dat opent eigenlijk heel wat pistes. Ge kunt ze gaan verwerken tot paneermeel, dat is heel gekend. Maar ge kunt ook een stapje verder gaan en bijvoorbeeld gaan inzetten op onderzoek naar fermentatie om er microbieel eiwit te gaan uithalen.

CEDRIC DHAENE: Hoe wordt het dan concreet en wat kan je dan met dat microbieel eiwit exact gaan doen?

ELIEN DANCKAERTS: Misschien heel kort fermentatie in mensentaal uitleggen. Daarbij worden eigenlijk suikers uit die broodreststromen als voedingsbron gebruikt voor micro-organismen, denk aan gisten, aan schimmels. Die gaan vervolgens groeien met behulp van die voedingsbodem op basis van die nevenstromen. Zij gaan eigenlijk het werk doen en dat noemen we dan fermentatie, zij gaan die suikers omzetten naar eiwitrijke biomassa. En dat is dan weer een heel interessante grondstof voor humane voeding. Nieuwe eindtoepassingen, denk aan verrijkte voedingsproducten die dan heel hoog zijn in eiwitten. Een andere mogelijke piste is die nevenstromen gaan gebruiken als input voor insectenkweek. Dat is iets wat ook wel de laatste jaren meer en meer in de media komt. En je kan zelfs ook gaan kijken naar biogebaseerde materialen of bioplastics, ook daar liggen er mogelijkheden.

CEDRIC DHAENE: En concreet, wat heb je nu geleerd daaruit?

ELIEN DANCKAERTS: Een eerste les is eigenlijk van, onderschat uw reststromen niet, zie de waarde ervan in. Dat begint heel vaak met heel eenvoudig te gaan meten. Wat hebben we hier in huis, welke reststromen hebben we, in welke hoeveelheden? En dan gaan analyseren, wat zit er effectief in van componenten? En ook, hoe stabiel is die stroom, of kunnen we die stroom gaan stabiliseren om dan later te gaan verwerken? En tot slot, niet alleen technisch te kijken, maar ook vooral economisch. Waar zit de potentiële waarde? Zit dat in veevoeder of zit dat net in nieuwe voedingscomponenten, in ingrediënten? Daarvoor is het ook wel belangrijk om te gaan samenwerken in de keten, wat is er ook logistiek haalbaar? Wie zijn mogelijke partners voor verwerking, voor opschaling? Want het alleen gaan doen, dat is heel moeilijk. En dat is net ook wat zo'n turbogesprek probeert te doen, om eigenlijk samen te kijken hoe je van een kostenpost of een lastenpost misschien wel een nieuwe inkomstenstroom kunt gaan maken en welke andere partijen daarbij kunnen helpen.

CEDRIC DHAENE: En net daar zien we heel duidelijk de meerwaarde van een kennisinstelling die we rond de tafel brengen. Dus zij kunnen heel hard helpen om die technische en praktische drempels aan te pakken. Door samen met de onderneming te gaan testen, te analyseren, processen te optimaliseren, nieuwe toepassingen te gaan valideren ook bijvoorbeeld. En we zien ook dat voor heel veel bedrijven het ook niet stopt bij een turbogesprek, dus zo'n gesprek kan ook het begin zijn van een vervolgtraject. Bijvoorbeeld een VLAIO-project in samenwerking met één van de partners.

ELIEN DANCKAERTS: En dat is net waar we vanuit het VLAIO-team bedrijfstrajecten heel graag bij willen helpen. Dus heel graag tot binnenkort hopelijk.

CEDRIC DHAENE: Dankjewel, tot de volgende.